

Oikeusministeriö

Lainsäädäntöneuvos Sanna Silvola ja erityisasiantuntija Joanna Grandell
lausunto.om@om.fi

Asia: Tehy ry:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle vanhemmuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Tehy ry on antanut asiasta lausunnon lausuntopalvelussa (lausuntopalvelu.fi) kautta. Tehy kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen vanhemmuuslaista. Näkemyksemme mukaan uudistuksella on vahvat perusteet, jotka on hyvin kuvattu esityksen perusteluluvussa.

Esityksen keskeisenä sisältönä on äitiys- ja isyyslakien yhdistäminen yhdeksi vanhemmuuslaiksi. Uudistus perustuu tarpeeseen edistää lapsen oikeuksia ja asemaa ja sitä kautta koko perheen asemaa. Uudistuksella puretaan päällekkäistä lainsäädäntöä ja ristikkäisiä viittaussäännöksiä, joka helpottaa laintulkintaa. Uudistuksen tarkoituksena on edistää sukupuolineutraalia sääntelyä ja lisätä tasa-arvoa.

Naisparille annetaan mahdollisuus valita hedelmöityshoitojen yhteydessä alkion muodostamiseen myös sellaisia siittiöitä, joiden luovuttaja on suostunut isyyden vahvistamiseen. Kyse on aiemmin vallinneen mahdollisuuden palauttamisesta naisparien yhteisen vanhemmuuden vaihtoehdoksi. Vaihtoehdolla ja valinnan mahdollisuudella on merkittävä rooli vanhemmuuden vahvistamisessa.

Juridisesti vanhempia voi olla vain kaksi. Jos lapselle vahvistetaan isä, hänelle ei voida vahvistaa toista äitiä. Valinnan mahdollisuus parantaa miesparien /moniapilaperheiden perheellistymismahdollisuuksia. Kahden vanhemman juridiikka ei huomioi tilannetta, missä tosiasiallisen lapsen pääkasvatusvastuun jakaa naispari. Naispari joutuu tekemään valinnan biologisen isyyden vahvistamisen ja toisen äidin vahvistamisen välillä. Anonyymin luovuttajan kohdalla toisen äidin asema toisena vanhempana on selkeä.

Perheiden moninaisuuden huomioiminen lainsäädäntöuudistuksessa on hyvä asia. Lainsäädännön uudistamisessa ei resurssisyistä lähdetty avaamaan useamman kuin kahden oikeudellisen vanhemman mallia, koska se edellyttäisi vanhemmuuslain periaatteellista uudelleen tarkastelua ja perheoikeudellisten peruslähtökohtien muuttamista. Usean oikeudellisen vanhemman mallilla olisi laajoja vaikutuksia verotus- ja etuusjärjestelmään, joka taloudelliset ja lainsäädäntövaikutukset olisivat mittavat.

Vaikutukset terveydenhoitajien työhön äitiysneuvolassa

Terveydenhoitajat ovat ottaneet tunnustuksia vastaan äitiysneuvolassa jo muutaman vuoden ajan. Tehtävä itsessään on siirretty sosiaalihuollon lastenvalvojan puolelta terveydenhuollon tehtäväksi. Tällaista tehtävänsiirroista tulee aina maksaa asianmukainen korvaus työtehtävien muuttuessa ja lisääntyessä.

Tunnustus on kirjattu erillisille lomakkeille, jotka on postitettu lastenvalvojalle odottamaan lapsen syntymän jälkeen 30 vrk:n kuluttua tapahtuvaa toimitusta Digi- ja väestötietojärjestelmään.

Lainsäädäntöä uudistettaessa tunnustus prosessi sähköistetään ja lastenvalvoja välivaiheesta luovutaan. Tämä nopeuttaa prosessia, parantaa tietoturvaa ja vähentää prosessin ympäristökuormaa paperinkäytön ja siihen liittyvien kuljetukseen liittyvien päästöjen vähentyessä.

Uuden lainsäädännön astuessa voimaan äitiysneuvolan terveydenhoitajat tulevat tarvitsemaan perehdytystä ja koulutusta uudesta lainsäädännöstä ja sen juridisista merkityksistä perheelle ja lapselle. Terveydenhoitajan tulee tietää mitkä ovat normaalin protokollan mukaisia tilanteita ja mitkä erityisiä vanhemmuuden tunnustamiseen liittyviä tilanteita, jotka tulee ohjata lastenvalvojan ratkaistavaksi.

Juridisen osaamisen lisäksi äitiysneuvolan terveydenhoitajat tarvitsevat koulutusta monimuotoisten perhekuntien kokonaisvaltaisesta psykososiaalisesta tukemisesta perheellistymisprosessin aikana.

Helsinki 4.5.2021

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: terveyspoliittinen asiantuntija Anne Lindgren p. 0954227207, anne.lindgren@tehy.fi